

VÝROČÍ NAROZENÍ, VÝZNAM A ODKAZ PROFESORA HOŠPESE

BIRTH ANNIVERSARY, SIGNIFICANCE AND LEGACY OF PROFESSOR HOŠPES

Luděk Hřivna¹ – Miroslav Jůzl² – Jaroslav Čepl³ – Radim Cerkal² – Nikola Faltýnková⁴
Markéta Zachová⁴ – Martina Ťápalová⁴ – Miroslav Jůzl¹

¹Ústav technologie potravin, Agronomická fakulta, MENDELU, Zemědělská 1665/1, 613 00 Brno

² Ústav pěstování, šlechtění rostlin a rostlinolékařství, Agronomická fakulta,
MENDELU, Zemědělská 1665/1, 613 00 Brno

³Výzkumný ústav bramborářský Havlíčkův Brod, s.r.o., Dobrovského 2366, 580 01 Havlíčkův Brod

⁴Univerzitní archiv, MENDELU, Zemědělská 1665/1, 613 00 Brno

<https://doi.org/10.11118/978-80-7701-048-1-0056>

ABSTRAKT

Odborná veřejnost, a o to více její akademická součást, by si měla připomínat nejen obecná výročí významných událostí, ale zejména taková data a takové osobnosti, které se váží k ní samotné. Hlavním záměrem tohoto příspěvku je připomínat si na Ingrových dnech, a to i v dalších letech, významné osobnosti zemědělství a potravinářství. Profesor Bohumil Hošpes se narodil před 135 lety v Novém Městě na Moravě. Odborná veřejnost a studenti by si ho měli spojit s oblastí lihovarnictví a škrobárenství. Spolu s inženýrem Pecoldem získal profesor Hošpes patent na Hošpes-Pecoldovy váhy, které slouží k stanovení škrobnatosti brambor a jsou používány dodnes.

Klíčová slova: společnost, věda, brambory, škrobnatost, líh

ABSTRACT

The professional public, and even more so its academic part, should commemorate not only the general anniversaries of significant events, but especially such dates and such personalities that are connected to it itself. The main intention of this contribution is to commemorate significant personalities of agriculture and food industry on Ingr's Days, and also in future years. Professor Bohumil Hošpes was born 125 years ago in Nové Město na Moravě. The professional public and students should associate him with the field of distilling and starch production. Together with engineer Pecold, Professor Hošpes obtained a patent for the Hošpes-Pecold scales, which are used to determine the starch content of potatoes and are still used today.

Keywords: society, science, potatoes, starch content, alcohol

ÚVOD

Bohumil Hošpes se narodil v Novém Městě na Moravě (20. dubna 1890) do rodiny obchodníka s moukou. Po absolvování zdejší obecné a následně Vyšší reálné školy se rozhodl pro studium zemědělského odboru na dnešním Českém vysokém učení technickém, které úspěšně ukončil s vyznamenáním roku 1911 a získal tak inženýrský titul.

Již za dob studií pracoval u významných osobností své doby, profesorů Honla a Stoklasy nebo později v laboratořích prof. Ernesta a prof. Brdlíka, pozdějšího ministra zemědělství ČSR. V roce 1914 se mu podařilo získat i doktorát technických věd.

Před nástupem na akademickou půdu prošel dlouholetou pestrá praxí. Působil na několika státcích jako správce. První světová válka, které se aktivně zúčastnil, ho zavedla mimo jiné i do tehdejší Jugoslávie, kde po skončení války vybudoval výrobní závod Triglav Šmarca u Kamnika na kávu, těstoviny a marmeládu, ve kterém působil i jako jeho ředitel. Ve 20. letech 20. století nejprve pracoval jako konzultant Svazu družstevního průmyslu bramborářského v Praze pro družstevní lihovary, škrobárny, sušárny. Díky této funkci poznal téměř všechny škrobárny v zemi. Později zastával post generálního tajemníka Ústředního svazu pěstitelů zeměků (dnes Výzkumného ústavu bramborářského) v Havlíčkově Brodě a následně technického ředitele továrny Dextra (továrna na škrob, sirup a hroznový cukr).

Působení na Vysoké škole zemědělské v Brně

Na Vysokou školu zemědělskou v Brně, kde působil od roku 1933, si tedy přinášel mnoho zkušeností z praxe. Na školu nastoupil jako suplent nauky o zemědělské technologii. Později byl pověřen vedením Ústavu zemědělské technologie, kdy se stal po V. Vilíkovském a O. Kopeckém již třetím vedoucím tohoto ústavu od jeho založení v roce 1919. V roce 1934 byl jmenován mimořádným profesorem zemědělské technologie, v letech 1936-1937 a 1946-1947 zastával funkci děkana hospodářského odboru a v roce 1946 byl zároveň jmenován profesorem řádným. Činný na škole zůstal i za druhé světové války. Kvůli uzavření vysokých škol nemohl učit, ale nadále se alespoň věnoval vědecké činnosti. Navštěvoval škrobárny po celém protektorátě i Německu. Po osvobození se velmi zasloužil o znovuvybudování válkou poničeného Ústavu zemědělské technologie, jenž vedl až do odchodu do důchodu v roce 1961.

Vědecké zaměření

Zaměřením a celoživotním posláním prof. Hošpese se stala práce v oblasti lihovarnictví a škrobárenství. Jeho vědecká činnost byla vždy úzce spojena se zemědělskou praxí. V rámci svého pracovního života navštěvoval zemědělské podniky, především škrobárny a lihovary, jak doma, tak v zahraničí a získával cenné poznatky, z kterých vycházel při své vědecké činnosti. Věnoval se mimo jiné významu a budování kontroly v lihovarech a škrobárnách. Pro závody prováděl škrobárenskou kontrolu, pro výzkumné ústavy a šlechtitelské stanice zase technologické testy používané při šlechtění brambor. Spolu s Ing. Pecoldem získal patent na váhy (tzv. Hošpes-Pecoldovy), které slouží k stanovení škrobnatosti brambor a jsou používány dodnes. Prof. Hošpes byl nejen vynikajícím vědcem, ale i výborným pedagogem, jak nám dokládají archivní materiály. Velkou pozornost věnoval výchově svých asistentů, a tak předával své cenné zkušenosti dalším generacím.

prof. Dr. Ing. Bohumil Hošpes DrSc.

***20. 4. 1890 Nové Město na Moravě - †5.11. 1971 Brno**

- Profesor zemědělské technologie, přední odborník v oblasti lihovarnictví a škrobárenství.
- Absolvent Obecné školy v Novém Městě na Moravě v letech 1896-1900, poté Vyšší reálné školy v Novém Městě na Moravě v letech 1900-1907.
- Roku 1907 nastoupil ke studiu zemědělského odboru na České vysoké učení technické v Praze. První státní zkoušku složil 10. 7. 1909 s vyznamenáním, druhou státní zkoušku dne 26. 7. 1911 také s vyznamenáním.
- Doktorem technických věd promován 8. 7. 1914 (disertační práce "Příspěvek k metodám číselné kontroly zemědělského podniku").
- Před působením na VŠZ v Brně prošel řadou zaměstnání:
 - 1911-1912 správce dvora Rynholce,
 - 1912-1913 asistent prof. Brdlika na ČVUT v Praze,
 - 1913-1913 správa statku v Cholticích,
 - 1913-1918 správa statku Dolní Beřkovice,
 - 1919-1923 ředitel firmy Triglav Šmarca u Kamnika Jugoslávie, dnešní Slovinsko (zde také pomáhal vybudovat výrobní závod na kávu, těstoviny a marmeládu),
 - 1923-1928 konzultant Svazu družstevního průmyslu bramborářského v Praze,
 - 1928-1930 generální tajemník Ústředního svazu pěstitelů zemáků v Německém (nyní Havlíčkově) Brodě,
 - 1930-1933 technický ředitel továrny Dextra (továrna na škrob, sirup a hroznový cukr), škrobárna Německý (nyní Havlíčkův) Brod,
 - 1933-1934 inspektor technické revizní služby Svazu družstevního průmyslu bramborářského v Praze se sídlem v Třebíči.
- Od r. 1933 působil na Vysoké škole zemědělské v Brně jako suplent nauky o zemědělské technologii.
 - Od března r. 1933 byl pověřen vedením Ústavu zemědělské technologie.
 - V červenci 1934 jmenován mimořádným profesorem zemědělské technologie.
 - V letech 1936-1937 a 1946-1947 zastával funkci děkana hospodářského odboru.
 - Roku 1946 byl jmenován řádným profesorem (s účinností od r. 1939).
 - Od roku 1950 provizorním správcem Ústavu nauky o obecném a zemědělském strojnictví na VŠZ (prozatímním vedením pověřen už v létě 1939).
 - od r. 1950 také prozatímní správce Ústavu státního pro výzkum a zkoušení zemědělských strojů při VŠZ,
 - Ústav zemědělské technologie vedl až do roku 1960, kdy odešel do důchodu.
- Zemřel v 81 letech a je pochován na hřbitově v Uherském Hradišti.
- Měl dva bratry Josefa a Jindřicha.
- Měl 3 děti syny Jana a Jiřího a dceru Marii.
- Na Mendelově univerzitě v Brně studuje jeho prapravnuk Bc. Martin Vlach (pravnuke jeho syna Jana).

Obrázek 1: Resumé života a osobnosti pana profesora Hošpese

ZÁVĚR

Dnes na Agronomické fakultě Mendelovy univerzity v Brně studuje potomek pana profesora Hošpese. Ne náhodou k tomuto záměru přispělo naše setkání s ním na oslavách 105. výročí naší univerzity a Srazu absolventů. Rodina bakaláře Martina Vlacha zapůjčila archivu fotografie a další cenné dokumenty k doplnění a jejich archivaci. Po loňském připomenutí pana profesora Ivo Ingra, jako významného akademického pracovníka, vědce a osobnosti známé ve svém oboru, budeme každým rokem připomínat další jména a jejich význam nejen pro naši *alma mater*, ale i pro společnost, což je i jedním z úkolů univerzity v oblasti naplňování společenské relevance.

PODĚKOVÁNÍ

Děkujeme rodině Vlachových za zapůjčení materiálů a souhlas s jejich využitím.

Kontaktní adresa: doc. Ing. Miroslav Jůzl, Ph.D., Ústav technologie potravin, Agronomická fakulta, Mendelova univerzita v Brně, Zemědělská 1665/1, 613 00 Brno.